BLOED GEVEN DOET LEVEN

LESPAKKETTEN VOOR HET LAGER ONDERWIJS

LESPAKKET VOOR DE DERDE GRAAD

DE BLOEDKRANT

Rode Kruis

Vul de krantartikels verder aan.

Twee treinen botsten frontaal op elkaar door een kapotte wissel. Door de klap vielen er honderden gewonden. Een van de treinen ontspoorde en kantelde.

WAT DOET HET RODE KRUIS?

Jeugd Rode Kruis

Rode Kruis Vlaanderen

Beste Leerkracht,

Fijn dat je met je leerlingen wil werken rond het thema 'bloed geven'! In deze bundel vind je alle informatie die je nodig hebt om aan de slag te gaan met de lesbundel "De Bloedkrant".

In deze bundel ontdek je samen met je leerlingen alles wat zij willen weten over het Rode Kruis, bloed en bloed geven. Diverse didactische werkvormen komen aan bod, telkens op niveau van de beoogde leerlingengroep. Je kan als leerkracht een aantal zaken zelf uitleggen, maar je kan ook in gesprek gaan met leerlingen of hen aan het werk zetten met een proefje.

Deze leerkrachtenbundel biedt je de nodige houvast om aan de hand van de lesbundels een leuke en leerrijke les op te bouwen. Voor de leerkracht is een belangrijke rol weggelegd, aangezien in de bundel enkele thema's worden aangekaart, die verder moeten worden uitgewerkt door de leerkracht. Daartoe vindt hij of zij de nodige informatie in het algemene gedeelte van deze bundel. Wanneer er bijvoorbeeld wordt gesproken over het Rode Kruissymbool, vindt de leerkracht de nodige achtergrondinformatie over de oorsprong en betekenis van het symbool.

Het lespakket "De Bloedkrant" is dus geenszins een kant-en-klaar product, maar dient als startpunt van waaruit elke leerkracht op zijn eigen manier aan de slag kan.

Wat vind je in deze handleiding voor leerkrachten?
In het eerste deel vind je een pedagogische fiche en een leidraad met extra uitleg, tips en de oplossingen van de opdrachtjes.

In een tweede deel ontdek je heel wat algemene informatie over het Rode Kruis, bloed en bloed geven. Deze informatie kan je gebruiken als achtergrond in je les. Hier en daar wordt in de specifieke lesfiches verwezen naar de nodige achtergrondinformatie.

Wij wensen je alvast veel plezier met de lesbundel!

Wat vind je waar?

De bloedkrant (derde graad lager onderwijs) 6

Pedagogische fiche 6

Het Rode Kruis in actie 7

Bekende en onbekende Bloeddonoren 8

Bloedgroepen 8

Druppie op reis 10

Zij zijn gered 11

Bloedwoordraadsel 12

Geef bloed – advertentie 13

Rode Kruis: W@ is D@? 15

1. Een beetje geschiedenis: het ontstaan van het Rode Kruis 15

Het idee van Henry Dunant 15

De Verdragen van Genève 16

Drie beschermende emblemen 17

2. Rode Kruis-Vlaanderen 18

De activiteiten van het Rode Kruis 18

1. Medische en psychologische hulpverlening 18

2. Internationale werking 19

3. Voor kwetsbare mensen 20

4. Eerste hulp en preventie 22

5. Rode Kruis op jongerenmaat 23

6. Bloedvoorziening 23

Bloed geven doet leven 24

1. Bloed, plasma en bloedplaatjes 24

- Waarvoor dient bloed? 24
- Waaruit bestaat bloed? 24
- Hoeveel liter bloed heb ik? 25
- Waarom hebben patiënten nood aan bloed? 25
- Is mijn bloedgroep nodig? 25

2. Donor worden 26

- Waarom is het belangrijk dat bloed, plasma of plaatjes geven vrijwillig en onbezoldigd gebeurt? 26
- Zijn er leeftijdsgrenzen voor donoren? 26
- Hoe stel ik me kandidaat als donor? 26
- Wanneer kom ik niet in aanmerking als donor? 27
- Wat betekent 'geïnformeerde toestemming'? 28

3. De afname 29

- Hoe verloopt een bloedafname? 29
- Hoe verloopt de afname van bloedplaatjes en plasma? 30
- Hoe vaak mag ik bloed, plasma of bloedplaatjes geven? 30
- Hoeveel bloed, plasma of bloedplaatjes wordt afgenomen? 30
- Ik vertoon risicogedrag voor door bloed overdraagbare ziektes. Wat nu? 31
- Mag ik mij terugtrekken als donor? 31
- Mag ik eten of drinken vóór ik bloed, plasma of bloedplaatjes geef? 31
- Kan ik na de afname onmiddellijk weer aan de slag? 31
- Is bloed, plasma en bloedplaatjes geven veilig? 32

4. Na de afname 33

- Wat gebeurt er met mijn bloed, plasma en bloedplaatjes na de afname? 33
- Welke tests voert het Rode Kruis uit op de bloed-, plasma- en bloedplaatjesgiften? 33
- Wat gebeurt er als er iets mis is met een donatie? 34
- Brengt het Rode Kruis mij op de hoogte van afwijkende testresultaten? 34
- Wat als ik na de afname twijfel aan de geschiktheid van mijn donatie? 34

5. Bescherming van de persoonlijke levenssfeer 35

- Wat doet het Rode Kruis met mijn persoonlijke en medische gegevens? 35

6. Autologe donatie 36

- Wat is autologe donatie? 36
- Wanneer is autologe donatie uitgesloten? 36
- Is autoloog bloed altijd bruikbaar? 36
- Wat gebeurt er met niet-gebruikt autoloog bloed? 36

7. Nog vragen? 36

8. Waar kan ik geven? 37

DE BLOEDKRANT
derde graad lager onderwijs

Pedagogische Fiche

Doelgroep
Vierde en vijfde leerjaar lager onderwijs (10-12 jaar)

Groepsgrootte
Een klasgroep van 3 tot 30 leerlingen

Duur: 1 lesuur (50')

Doelstellingen
De leerlingen

- kunnen de activiteiten van Rode Kruis in eigen woorden uitleggen (kennis)
- kunnen de belangrijkste kenmerken van bloed aangeven (kennis)
- kunnen de verschillende bloedgroepen benoemen (kennis)
- kunnen de weg van het bloed na de afname in eigen woorden omschrijven (kennis)
- zien bloed geven als iets dat geïntegreerd is in hun eigen leefomgeving (attitude)

Eindtermen basisonderwijs
Wereldoriëntatie - Natuur

Algemene vaardigheden

1.1 De leerlingen kunnen gericht waarnemen met alle zintuigen en kunnen waarnemingen op een systematische wijze noteren.

Levende en niet-levende natuur

1.8 De leerlingen kunnen de functie van belangrijke organen die betrokken zijn bij ademhaling, spijsvertering en bloedsomloop in het menselijk lichaam verwoorden op een eenvoudige wijze.

Nederlands - Lezen

3.3 De leerlingen kunnen de informatie achterhalen in voor hen bestemde teksten in tijdschriften.

3.4 De leerlingen kunnen de informatie ordenen die voorkomt in voor hen bestemde verhalen, [...] en kindertijdschriften.

Didactisch-pedagogische verantwoording
Deze lesbundel spreekt het groeiende volwassenheidsgevoel bij de leerlingen aan. Dit in eerste instantie door de vormgeving: de leerlingen krijgen een krant waarin zij geïnformeerd worden over het Rode Kruis, bloed en bloed geven. Doordat de leerlingen ook zelf input moeten leveren krijgt de krant voor elke leerling een persoonlijke toets. Ze moeten bijvoorbeeld titels bedenken voor de artikels, zelf een artikel te schrijven, enzovoort. Zo worden de leerlingen actief betrokken bij het onderwerp.

Daarnaast kunnen zij ook zelf input toevoegen: er wordt hen gevraagd om zelf een advertentie te bedenken. Met die advertentie kunnen ze zelfs een gadget winnen. Het kruiswoordraadsel en het stripverhaal maken de krant luchtig en interactief.

Leidraad
"De bloedkrant" is leuk leesvoor. Maar het brengt ook thema's aan waarop jij als leerkracht kunt verder werken: Wat doet het Rode Kruis? Waarom geven mensen bloed? Wat zijn bloedgroepen? Je kunt er een thema uitpikken of ze allemaal behandelen.

Lesfase 1: Het Rode Kruis in actie

Inleiding
Op de voorpagina van de krant worden vier grote actieterreinen van het Rode Kruis voorgesteld in de vorm van artikeltjes over gebeurtenissen die het nieuws halen. Elk artikel geldt als praktijkvoorbeeld van één van de actieterreinen.

Werkvorm
Individuele opdracht + nabespreking

Werkwijze
De leerlingen worden gevraagd om de rol van het Rode Kruis samen te vatten in een zin. Zo vatten zij de essentie van het artikel – en dus van de betrokken activiteit – samen. Zo formuleren ze voor zichzelf de actieterreinen van het Rode Kruis op een kernachtige manier. Door de leerlingen hun omschrijving te laten toelichten, krijg je ook zicht op hun redenering en kan je eventueel bijsturen waar nodig.

Tip: Je kunt leerlingen vragen om de volgende onvolledige zinnen aan te vullen:
- **Het Rode Kruis heeft als doel om...**
- **Het Rode Kruis schiet in actie als...**

Het kadertje onder op de voorpagina vat alle activiteiten van het Rode Kruis samen. Je kunt hierrond een klasgesprek starten over hun ervaringen met het Rode Kruis (of wat ze ervan gehoord hebben).

> Meer informatie over de actieterreinen van het Rode Kruis > blz. 32

Lesfase 2: Bekende en onbekende bloeddonoren

Inleiding
Op de eerste binnenbladzijde vind je twee interviews met bloeddonoren. Het eerste is een artikel over zanger en presentator Sean D'Hondt en bloedgeven. Het tweede is een interview met een lerares, die ook in jouw school zou kunnen werken.

Werkvorm
Discussie

Werkwijze
Laat de leerlingen de artikeltjes lezen als inleiding op een discussie over bloed geven, en over de redenen waarom mensen bloed geven. De volgende vragen helpen je op weg:

- Waarom geven Sean en de juf bloed?
- Waarom zou jij bloed geven (als je 18 bent)?
- Kennen jullie nog andere mensen die bloed geven? Waarom geven mensen bloed? Halen ze zelf voordeel uit het geven van bloed?
- Hoe vinden zij het om bloed te geven? Zijn ze bang van de naald?
- Heeft iemand van jullie (of van jullie vrienden of familie) al bloed gekregen?
- Waarom was het bloed nodig?

Tip: Je kunt bloeddonoren in de klas itnodigen om te komen getuigen waarom zij bloed geven. De leerlingen kunnen dan vragen stellen over hoe het is om bloed te geven. Bijkomende tip: Je kan de leerlingen de opdracht geven zelf een artikel te schrijven over een bloedgever in hun omgeving. Welke vragen willen ze dan stellen aan deze persoon? Hoe bouw je een goed artikel op?

Lesfase 3: Bloedgroepen

Inleiding
Onderaan pagina 2 vinden de leerlingen meer uitleg over bloedgroepen. Daarbij staat ook een tabel waarin ze de compatibiliteit van de verschillende bloedgroepen kunnen aflezen.

Werkvorm
Klasgesprek
Eventueel: experiment

Materiaal
- Eventueel: emmer, water en maatbeker

Werkwijze en tips
Bespreek de bloedgroepen met de leerlingen. Koppel hierbij zeker terug naar hun eigen bloedgroep.
Leuke dingen die je kan bespreken:
- Ken je je eigen bloedgroep?
- Wie kan wie redden in de klas?
- Van wie mag je zeker geen bloed krijgen?

Aan de hand van deze vragen ontdekken leerlingen dat niet alle bloedgroepen samen gaan en leren ze werken met de tabel. Eventuele extra oefening: laat leerlingen berekenen hoeveel bloed ze normaal gesproken in hun lichaam hebben (1/13 van het lichaamsgewicht). Daarna kan je eventueel berekenen welk percentage van dat bloed ze zouden geven bij één bloedgift (+-450ml).

Om deze hoeveelheid aanschouwelijker te maken, kan je hen hun eigen hoeveelheid bloed in een emmer laten gieten, om er vervolgens 450ml uit te scheppen met een maatbeker.
Zo voelen ze aan dat dit eigenlijk helemaal geen grote hoeveelheid is.

Tip: Je kunt eventueel je klasgroep toetsen aan de gemiddelde percentages. Zit er effectief 45% O in jouw klas? 40% A, enz...? Dit is nog een leuke wiskunde-oefening ook! Vraag leerlingen op voorhand om thuis te vragen welke bloedgroep ze hebben.

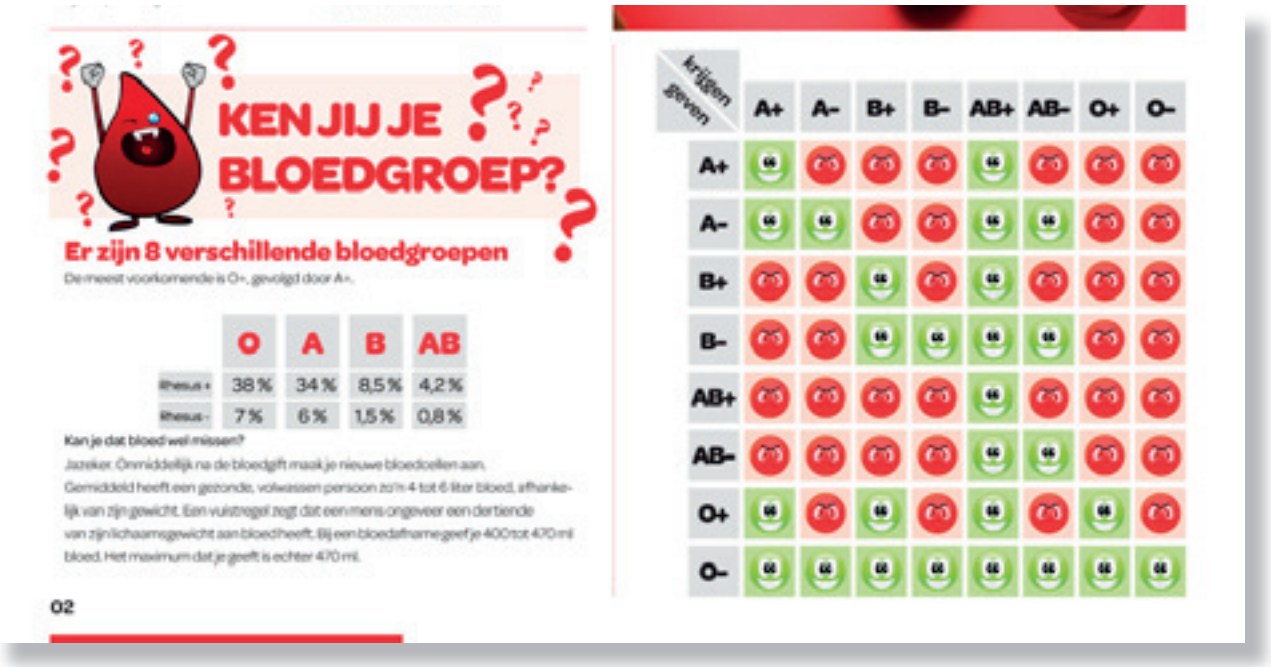

KEN JIJ JE BLOEDGROEP?

Er zijn 8 verschillende bloedgroepen

De meest voorkomende is O-, gevolgd door A+.

	O	A	B	AB
Rhesus +	38 %	34 %	8,5 %	4,2 %
Rhesus -	7 %	6 %	1,5 %	0,8 %

Kan je dat bloed wel missen?

Jazeker. Onmiddellijk na de bloedgift maak je nieuwe bloedcellen aan. Gemiddeld heeft een gezonde, volwassen persoon zo'n 4 tot 6 liter bloed, afhankelijk van zijn gewicht. Een vuistregel zegt dat een mens ongeveer een dertiende van zijn lichaamsgewicht aan bloed heeft. Bij een bloedafname geef je 400 tot 470 ml bloed. Het maximum dat je geeft is echter 470 ml.

02

krijgen / geven	A+	A-	B+	B-	AB+	AB-	O+	O-
A+	✓	✗	✗	✗	✓	✗	✗	✗
A-	✓	✓	✗	✗	✓	✓	✗	✗
B+	✗	✗	✓	✗	✓	✗	✗	✗
B-	✗	✗	✓	✓	✓	✓	✗	✗
AB+	✗	✗	✗	✗	✓	✗	✗	✗
AB-	✗	✗	✗	✗	✓	✓	✗	✗
O+	✓	✗	✓	✗	✓	✗	✓	✗
O-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

Lesfase 4: Druppie op reis

Inleiding
Het stripverhaal beschrijft op een speelse manier de weg die het bloed aflegt van het ene lichaam naar het andere. Druppie gaat als het ware op reis. Hij pakt zijn rugzak vol zuurstof, voeding en afweerstoffen. Hij wordt dan met 400ml andere vriendjes afgetapt tijdens een bloedinzameling. Een bloedstaal wordt naar het laboratorium gestuurd om te testen op ziektes en om de bloedgroep te bepalen. Vervolgens wordt het bloed in 3 bestanddelen opgesplitst: rode bloedcellen, plasma (heeft een gele kleur) en bloedplaatjes.

De verschillende bestanddelen zijn nuttig voor verschillende patiënten en worden afzonderlijk toegediend. Maar het is belangrijk dat een patiënt bloed (eigenlijk bloedbestanddelen) van zijn eigen bloedgroep en resusfactor krijgt. Anders beschouwt het lichaam het verse bloed als een indringer en gaat het dit aanvallen of afstoten.

Werkvorm
Oefening

Materiaal
Scharen
Werkblad 'De avonturen van Druppie' (Bijlage pagina 38)

Werkwijze en tips
Het werkblad 'De avonturen van Druppie' vind je terug helemaal achteraan deze lerarenbundel. Je kan het kopiëren volgens het aantal leerlingen dat er in de klas zitten. Deel deze uit aan de leerlingen.

Zij moeten de verschillende onderschriften uitknippen en bij het juiste prentje leggen. Let op: laat hen dit nog niet vastkleven. Pas bij de verbetering kunnen de ze juiste onderschriften ook effectief vastkleven. Je kan leerlingen hier individueel of per twee aan laten werken.

Laat (enkele) leerlingen tot slot toelichten waarom ze een bepaalde zin aan een bepaalde prent in het stripverhaal koppelen.

> Extra informatie: Je vindt meer informatie over de weg die het bloed aflegt in het gedeelte 'achtergrondinformatie' vanaf pagina 15.

Prent	Uitleg
1	**Het bloed vervoert zuurstof, voeding en afweerstoffen in zijn rugzak.**
2	**Bloed bestaat uit Rode Bloedcellen, Witte Bloedcellen, Plasma en Bloedplaatjes**
3	**Iemand die bloed wil geven kan naar een donorcentrum of een mobiele inzameling in de buurt gaan.**
4	**Bij een bloedgift wordt ongeveer 400 ml bloed afgenomen**
5	**een bloedstaal wordt getest in het laboratorium....**
6	**... en de bloedgroep wordt bepaald.**
7	**Daarna wordt het bloed gesplitst in Rode Bloedcellen, Plasma en Bloedplaatjes.**
8	**In de 'kruisproef' wordt getest of de bloedgroep van de donor samen gaat met de bloedgroep van de patiënt!**
9	**Bijvoorbeeld: Een patiënt met bloedgroep A kan geen bloed krijgen dat bloedgroep AB heeft.**
10	**Iemand met bloedgroep O- is een 'universele bloedgever'. Hij of zij kan iedereen helpen!**
11	**Rode Bloedcellen worden toegediend aan de patiënt.**
12	**Dankzij de Rode Bloedcellen van de donor wordt de patiënt snel weer beter!**

Lesfase 5: Zij zijn gered dankzij een bloedgift!

Inleiding
Op pagina 4 van de krant vinden leerlingen enkele artikels over mensen die gered zijn door een bloedgift.

Werkvorm
Gesprek en opdracht

Werkwijze en tips
Lees de twee getuigenissen van mensen die werden geholpen door een bloedgift en bespreek ze met de leerlingen. Leg daarbij de nadruk op het belang van bloed geven.

Geef leerlingen de kans om voor zichzelf te formuleren waarom mensen zoals hun ouders, grootouders, nonkels of tantes allemaal bloed zouden moeten geven.

Geef hen daarna de opdracht mee om zelf een persoon te zoeken die ooit werd geholpen door bloed te krijgen van een donor. Laat hen hierover een kort tekstje schrijven met een leuke titel en vraag hen om er een foto bij te kleven.

> Meer informatie over de bloedinzamelingen vind je vanaf pagina 40 van deze leerkrachtenbundel

Lesfase 6: Bloedwoordraadsel

Inleiding
In het kruiswoordraadsel lossen de leerlingen enkele vragen rond bloed en bloed geven op. Via deze vragen kan je dieper ingaan op het onderwerp.

Werkvorm
Oefening: kruiswoordraadsel

Werkwijze
Laat leerlingen zelfstandig of per twee het kruiswoordraadsel invullen. Je kan hen eventueel een kopie uit de achtergrondinformatie in deze bundel geven om hen te helpen. Op basis van hun antwoorden in het kruiswoordraadsel kan je een aantal dingen eventueel nog verdiepen.

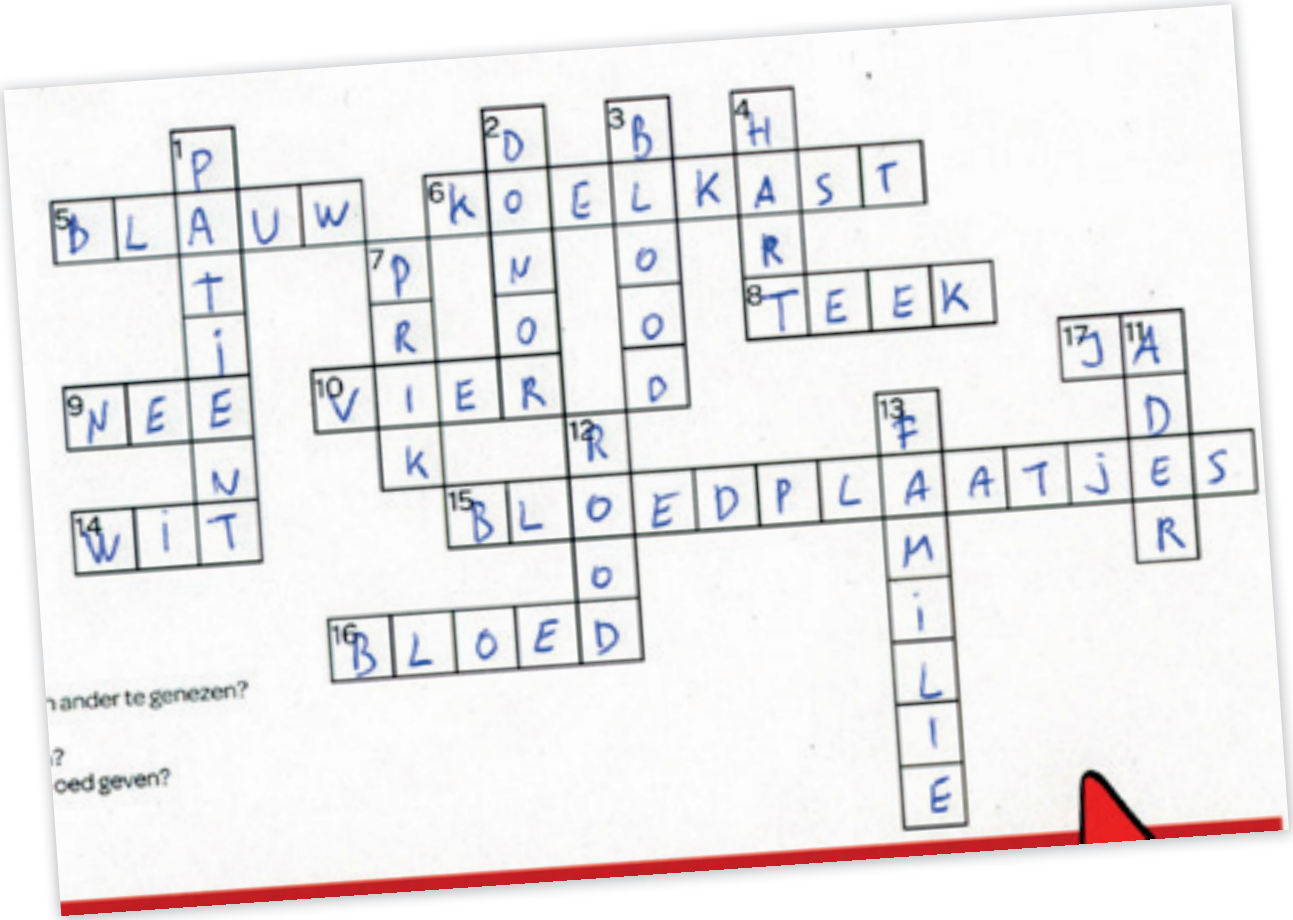

> Meer informatie over bloed en bloed geven > blz. 38

Geef bloed – advertentie

Inleiding
Op de achterkant van de krant worden de leerlingen uitgedaagd om een leuke advertentie te maken om mensen aan te zetten om bloed te geven.

Werkvorm
Creatieve opdracht

Werkwijze
Laat de leerlingen schrijven, tekenen, knippen, plakken, schilderen, enzovoorts. De leerlingen kunnen hun inspiratie halen uit de artikeltjes in De bloedkrant of uit andere magazines (met veel reclame). Zo oefenen ze 'lateraal denken', waarmee ze ideeën uit andere advertenties aanpassen aan bloed geven.Laat hen eventueel ook een goede kop bedenken die aanspreekt en die samenvat waar hun advertentie over gaat.

Als ze de advertentie opsturen naar het Rode Kruis-Vlaanderen kunnen ze een levensechte Druppie winnen (zolang de voorraad strekt). Je kunt de advertenties in klasverband opsturen, of het initiatief overlaten aan (de ouders van) de leerlingen. Vergeet niet naam en adres te vermelden!

Opsturen naar: Druppie, Rode Kruis-Vlaanderen, Motstraat 40, 2800 Mechelen

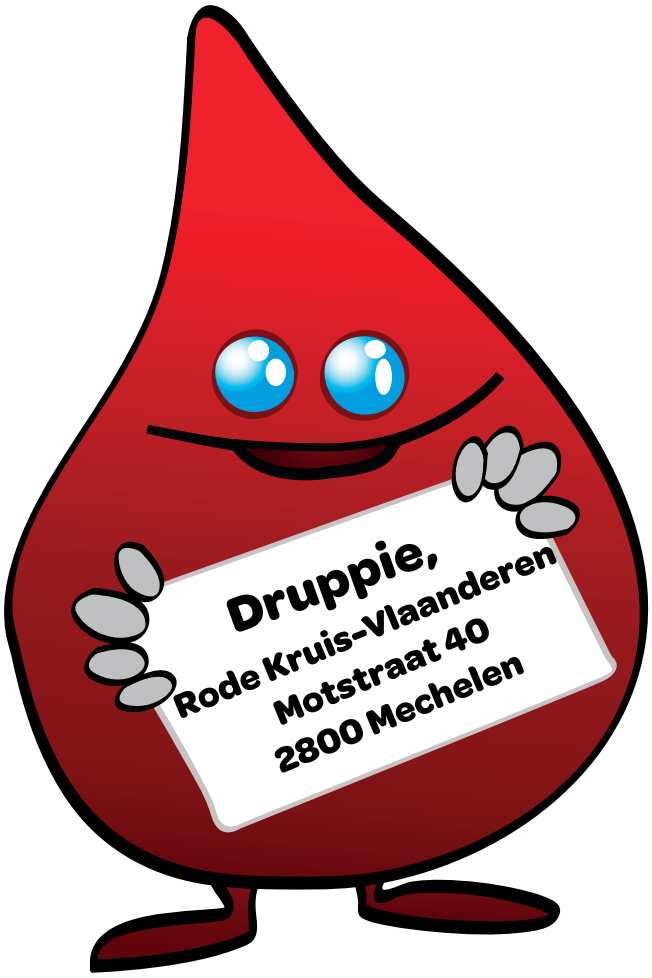

1. Een beetje geschiedenis: het ontstaan van het Rode Kruis

1859 - De aanleiding

In 1859 vochten het Franse leger van Napoleon III en het Oostenrijkse leger een gruwelijke veldslag uit in het Italiaanse Solferino. Na afloop lag het slagveld bezaaid met 40.000 gewonden die zonder verzorging bijna volledig aan hun lot werden overgelaten...

Het idee van Henry Dunant

Henry Dunant, een Zwitserse bankier, was ter plaatse en zag het gebeuren. Hij vond de situatie zo verschrikkelijk dat hij samen met Italiaanse vrouwen uit de naburige dorpen hulpposten oprichtte om de gewonden en zieken van beide partijen te verzorgen.

De bankier beschrijft de gruwelen van deze veldslag in het boek 'Un souvenir de Solférino'. Hierin stelt hij voor om in vredestijd overal ter wereld hulpposten op te richten die de gekwetsten verzorgen in oorlogstijd.

Dunant stuurt zijn verhandeling naar de belangrijkste politieke en militaire leiders van die tijd. Het boek kent een enorme weerklank en beantwoordt aan de humanitaire bewogenheid van de samenleving in de tweede helft van de 19de eeuw.

Het voorstel uit Dunant's boek bestaat uit drie belangrijke elementen:

- In elk land moeten vrijwillige hulpverenigingen worden opgericht, die uitgerust en opgeleid moeten zijn om gewonden op het slagveld te verzorgen.
- De gewonden en het medisch personeel en hun uitrusting moeten als neutraal beschouwd worden. Ze moeten door een kenteken worden beschermd.
- Een internationaal verdrag moet deze voorstellen kracht van wet geven en de bescherming waarborgen van de gewonden en van het medisch personeel dat hen verzorgt.

1863 - De geboorte van het Rode Kruis

Een Zwitserse private vereniging wil Dunant alvast helpen bij de uitvoering van zijn voorstellen. Een speciale commissie richt op 17 februari 1863 het 'Internationale Permanente Comité van Hulpverlening aan Gewonde Militairen' op. In 1880 zal dit het Internationale Rode Kruiscomité (ICRC) worden.

Dit comité nodigt in oktober van datzelfde jaar vertegenwoordigers van verschillende Europese staten uit voor een vergadering in Genève. De zestien deelnemende landen keuren het voorstel van Dunant goed om verenigingen van vrijwillige hulpverleners op te richten. Als kenteken wordt een rood kruis op een wit veld gekozen, het omgekeerde van de Zwitserse vlag.

De conferentie in Genève eindigt op 29 oktober 1863: deze datum wordt vandaag beschouwd als de geboortedag van het Internationale Rode Kruis.

1864 - De officiële start

Een jaar later roept de Zwitserse Bondsregering een Diplomatieke Conferentie samen, bestaande uit gevolmachtigde regeringsvertegenwoordigers. Deze conferentie keurt op 22 augustus 1864 het voorstel van het Comité goed. Vertegenwoordigers van twaalf landen ondertekenen plechtig het eerste 'Verdrag van Genève tot Verbetering van het Lot der Gewonden bij de Legers te Velde in Oorlogstijd'. De Belgische regering behoorde tot de eerste ondertekenaars.

In dit verdrag wordt het Rode Kruis officieel erkend en ontstaat het humanitair recht dat voortaan de oorlogsslachtoffers beschermt. Het humanitair recht zal in de daaropvolgende jaren ontelbare mensenlevens redden. Henry Dunant krijgt in 1901 de Nobelprijs voor de Vrede voor zijn werk. Later zou het Rode Kruis nog drie keer de Nobelprijs krijgen.

De Verdragen van Genève

Het Rode Kruis is al die jaren, net zoals zijn stichter Henry Dunant, de motor gebleven achter de verbetering van het lot van oorlogsslachtoffers. Nieuwe schendingen, nieuwe methoden en middelen van oorlogvoering vragen al snel om aanvullingen en nieuwe regels...

- Het Eerste Verdrag wordt zo aangevuld met het Tweede Verdrag van Genève dat bescherming biedt aan de zieken, gewonden en schipbreukelingen van de oorlog op zee.
- In navolging van de Eerste Wereldoorlog wordt in 1929 een Derde Verdrag opgesteld over de bescherming en behandeling van krijgsgevangenen.
- De noodzaak om de burgerbevolking te beschermen wordt duidelijk na de Holocaust en de massale bombardementen in de Tweede Wereldoorlog. Dit leidt tot het Vierde Verdrag van Genève in 1949.

Op dit ogenblik zijn de Verdragen door vrijwel alle landen ter wereld erkend. De vier Verdragen van Genève vormen nog steeds de basis van het Internationaal Humanitair Recht.

Uitbreiding naar hulpverlening in vredestijd

In 1910 heeft het Rode Kruis zich al over meer dan 40 landen verspreid. Ook al was het Rode Kruis oorspronkelijk opgericht om hulp te verlenen aan oorlogsslachtoffers, na de Eerste Wereldoorlog ontstaat het idee om het Rode Kruiswerk ook in vredestijd verder te zetten. Op die manier kunnen de vrijwilligers zich ook beter voorbereiden op de hulpverlening in geval van een oorlog. Een overkoepelende organisatie moet de ontwikkeling en uitbouw van nationale Rode Kruis- en Rode Halve Maanverenigingen stimuleren.

Zo ziet de Liga van Rode Kruisverenigingen het licht in 1919. De Liga zou via haar werking menselijk lijden moeten verzachten en voorkomen. Dit zou moeten bijdragen tot het in stand houden en het ontwikkelen van blijvende vrede in de wereld. De Liga heet vandaag de dag 'Federatie van Rode Kruis- en Rode Halve Maanverenigingen'.

Op dit ogenblik kan het Rode Kruis rekenen op meer dan 100 miljoen vrijwilligers. Meer dan 180 landen hebben een nationale Rode Kruis- of Rode Halve Maanvereniging met een eigen werking. Het Rode Kruis is hierdoor de grootste hulpverlenende organisatie ter wereld.

Drie beschermende emblemen

Een rood kruis en een rode halve maan op een witte achtergrond: het zijn wellicht twee van de bekendste emblemen ter wereld. De rode halve maan is evenwaardig aan het rode kruis en wordt voornamelijk in islamitische landen gebruikt. Sinds 2005 wordt nog een derde neutraal embleem gebruikt: het rode kristal.

De emblemen zijn beschermd door internationale en nationale wetgeving en bieden bescherming in oorlogstijd. Hulpverleners, ziekenhuizen of vervoermiddelen die een van de drie emblemen dragen, mogen niet worden aangevallen. Ook in vredestijd kunnen de emblemen slechts onder strikte voorwaarden gebruikt worden.

2. Rode Kruis-Vlaanderen

Rode Kruis-Vlaanderen maakt deel uit van het Belgische Rode Kruis, dat op zijn beurt deel uitmaakt van het Internationale Rode Kruis.

Zoals elke Rode Kruisvereniging, zet Rode Kruis-Vlaanderen zich samen met zijn vrijwilligers en medewerkers in voor kwetsbare en hulpbehoevende mensen, zowel in binnen- en buitenland, zonder onderscheid te maken tussen mensen.

Rode Kruis-Vlaanderen is met zijn 14.000 vrijwilligers een van de grootste vrijwilligersorganisaties in Vlaanderen. Ook in jouw buurt zijn elke dag goed opgeleide Rode Kruisvrijwilligers druk in de weer. Hun uren staan ze gratis af, omdat ze het graag doen en omdat het zin heeft. Wat er ook gebeurt, zij staan paraat. Altijd, overal.

> Vind een Rode Kruisafdeling in jouw buurt op www.rodekruis.be.

De activiteiten van het Rode Kruis
Rode Kruis-Vlaanderen is actief op verschillende domeinen zoals:

1. Medische en psychologische hulpverlening
2. Internationale werking
3. Dienstverlening aan kwetsbare mensen
4. Eerste hulp en preventie
5. Rode Kruis op jongerenmaat
6. Bloedvoorziening

1. Medische en psychologische hulpverlening

Hulp op evenementen: de Rode Kruishulpdienst

Rode Kruisvrijwilligers zijn altijd vlakbij op plaatsen waar veel volk bijeen is. Je ziet ze op festivals, sportwedstrijden en andere grote evenementen. Als er iets gebeurt, kunnen ze onmiddellijk ingrijpen. Kleine verwondingen worden door Rode Kruishulpverleners ter plekke verzorgd. Als de problemen ernstiger zijn, brengen ze je naar het ziekenhuis.

Dankzij de voortdurende training en bijscholing van de vrijwilligers garandeert het Rode Kruis hulpverlening op hoog niveau. De Hulpdienst is jaarlijks aanwezig op zo'n 8.500 evenementen.

Niet-dringend ziekenvervoer: het nummer 105

Je kunt bij het Rode Kruis ook terecht voor niet-dringend vervoer met de ziekenwagen. Je bent moeilijk te been, je moet liggend vervoerd worden, je hebt medische assistentie nodig bij het vervoer van of naar het ziekenhuis? Op het nummer 105 kan je een ziekenwagen bestellen. Het Rode Kruis kan je onmiddellijk een ziekenwagen sturen indien nodig, maar je kunt ook een ambulance reserveren voor een later moment.

Hulp bij rampen en psychosociale opvang

Een treinongeval, een gasontploffing, een kettingbotsing of een overstroming... jammer genoeg gebeuren zulke rampen af en toe. Zodra blijkt dat er meer hulp nodig is dan de 112-dienst kan bieden, doet de overheid automatisch een beroep op het Rode Kruis. De hulpverleners schieten dan onmiddellijk in actie. Dat is mogelijk omdat ze dagelijks actief zijn overal in Vlaanderen. Het Rode Kruis staat paraat met het nodige hulpmateriaal zoals koffers met speciaal verzorgingsmateriaal, tenten, draagberries, dekens en zuurstofflessen.

De psychosociale opvang van slachtoffers, niet-gewonde personen en familieleden bij zo'n ramp is even belangrijk als medische hulp. Speciaal opgeleide Rode Kruisvrijwilligers maken tijd voor een gesprek en vangen de eerste schok op na een ramp. Andere vrijwilligers verzamelen en verwerken informatie over de identiteit en de locatie van de slachtoffers. Zo kunnen ze correcte inlichtingen bezorgen aan familieleden.

2. Internationale werking

Internationale hulp bij rampen: noodhulp

Bij oorlogen, aardbevingen, overstromingen of andere rampen komt eerst het Rode Kruis van het getroffen land in actie. Maar soms zijn de gevolgen van een ramp zo erg dat de plaatselijke Rode Kruisvereniging de situatie niet aankan. In dat geval springen de Rode Kruisverenigingen van andere landen bij.

Ook Rode Kruis-Vlaanderen draagt zijn steentje bij als er meer hulp nodig is. Als er dringend nood is aan hulpgoederen, stuurt Rode Kruis-Vlaanderen medicijnen, medisch materiaal, voedsel of tenten. Als er een tekort is aan hulpverleners, dan zendt Rode Kruis-Vlaanderen tijdelijk dokters, verpleegkundigen of logistiek personeel ter plaatse. Vaak worden internationale noodhulpacties ook financieel ondersteund door Rode Kruis-Vlaanderen.

Internationale hulp op lange termijn: ontwikkelingshulp

Rode Kruis-Vlaanderen blijft de plaatselijke Rode Kruisvereniging in het getroffen land steunen als de acute noodsituatie voorbij is. Na de noodhulp moet er immers gezorgd worden voor wederopbouw.

Het Rode Kruis wacht natuurlijk niet altijd op een ramp om klaar te staan voor anderen. Het biedt ook hulp op lange termijn, bijvoorbeeld in landen waar veel armoede heerst, waar weinig medische voorzieningen zijn of waar het onderwijssysteem onvoldoende uitgebouwd is. Projecten uit de hele wereld krijgen financiële of materiële steun dankzij giften van sympathisanten.

Opsporing van vermiste familieleden: Tracing

Rampen en oorlogen rukken soms hele families uit elkaar. De dienst Tracing maakt gebruik van het Rode Kruisnetwerk om vermisten op te sporen, het contact te herstellen en gescheiden families te herenigen. Jaarlijks brengt het Rode Kruis zo vele familieleden weer bij elkaar.
Dankzij het internationale Rode Kruisnetwerk kunnen Rode Kruisberichten de hele wereld rondreizen. Vrijwilligers van plaatselijke Rode Kruisverenigingen brengen deze korte, persoonlijke, maar neutrale berichten naar plaatsen die soms volledig afgesneden zijn van de buitenwereld. Zo kunnen familieleden met elkaar in contact blijven.

Opvang voor asielzoekers

Miljoenen mensen zijn op de vlucht voor oorlog, honger of vervolging. Het merendeel daarvan verblijft in derdewereldlanden. Maar ook in België komen mensen toe op zoek naar een nieuwe thuis en een veilige haven. Zij vragen hier asiel aan om het statuut van vluchteling te verkrijgen.
Op vraag van de overheid vangt het Rode Kruis asielzoekers op terwijl zij wachten op de uitkomst van hun procedure. Medewerkers van een opvangcentrum ondersteunen de asielzoekers op administratief, praktisch, medisch en psychologisch vlak en zorgen voor ontspannings- en vormingsactiviteiten.

Grenzen aan oorlog dankzij het humanitair recht

Tijdens een oorlog of een conflict zet het Rode Kruis zich in om het internationaal humanitair recht te verspreiden. De basisgedachte van dit recht is dat mensen die niet (meer) deelnemen aan een gewapend conflict beschermd moeten worden. Het gaat hier dan over burgers, gevangenen, zieken, gewonden, dokters, hulpverleners en Rode Kruisvrijwilligers.
Het Rode Kruis zorgt ervoor dat alle partijen weten dat zelfs in een oorlog niet alles toegelaten is. Ook in vredestijd verspreidt het Rode Kruis de kennis van het internationaal humanitair recht aan studenten, militairen, diplomaten, journalisten en hulpverleners.

3. Voor kwetsbare mensen

Hulp voor ouderen en zieken

'Thuis in mijn tehuis' is een project waarbij Rode Kruisvrijwilligers op bezoek gaan in ziekenhuizen, woon- en zorgcentra en instellingen voor mensen met een handicap. Ouderen, zieken en mensen met een handicap die thuis wonen, kunnen dan weer via het project 'Spring eens binnen' regelmatig een bezoekje krijgen van vrijwilligers.

Rode Kruisvrijwilligers nemen de tijd om naar mensen te luisteren, voor een wandeling in de tuin, een uitstap naar de markt of een spelletje kaart. Bij alle activiteiten houden ze rekening met de mogelijkheden en de noden van de mensen die ze bezoeken.

Hulpmiddelen uitlenen

Rolstoelen, krukken en loophulpen: al deze hulpmiddelen kun je lenen bij het Rode Kruis. In de meeste afdelingen staan ook ziekenhuisbedden en bedtafeltjes ter beschikking van mensen die het nodig hebben. Het uitleenmateriaal is gebruiksvriendelijk en beantwoordt aan de Rode Kruiskwaliteitsnormen. Rode Kruisvrijwilligers staan de uitleners bovendien met raad en daad bij zodat ze de hulpmiddelen juist leren gebruiken.

Vakantiekampen voor maatschappelijk kwetsbare kinderen

Vele kinderen kunnen omwille van financiële of familiale redenen niet met vakantie. Rode Kruisanimatoren en logistieke medewerkers bezorgen deze kinderen daarom de vakantie van hun leven.

Een week lang kunnen de kinderen zich uitleven in sport en spel samen met andere kinderen. Ze kunnen onbezorgd genieten. Ieder kind krijgt bovendien individuele aandacht: niemand valt uit de boot.

© Marc Gysens

Een Rode Kruisbibliotheek in ziekenhuizen en verzorgingsinstellingen

Als je in het ziekenhuis ligt, kun je wel een beetje afleiding gebruiken. Ook voor bejaarden in verzorgingstehuizen kunnen de dagen soms lang duren. Daarom komen Rode Kruisvrijwilligers langs met een kar vol boeken. Er is voor ieder wat wils: romans, kinderboeken, informatieve boeken, stripverhalen, hobbyboeken, groteletterboeken en boeken in andere talen. Maar ook wie graag een cd of dvd uitleent, kan bij de Zorgbib terecht.

De vrijwilligers besteden bovendien veel aandacht aan het contact met de patiënten en bewoners: ze maken tijd voor een babbel of lezen voor uit een boek.

Brugfigurenproject voor kinderen met schoolmoeilijkheden

Sommige kinderen uit kansarme of allochtone gezinnen doen het minder goed op school omdat de schoolcultuur erg verschilt van hun thuiscultuur. Ook kinderen met een handicap of kinderen van gescheiden ouders kunnen het om allerlei redenen soms moeilijk hebben op school.

Rode Kruisvrijwilligers helpen deze kinderen een brug te bouwen tussen de school en thuis, ze begeleiden hen bij hun schoolwerk en geven hen persoonlijke aandacht. Vrijwilligers werken daarbij samen met een professionele kracht in basisscholen.

Vakanties op maat van mensen met een handicap

Voor de meeste mensen is vakantie de normaalste zaak van de wereld. Maar dat is niet voor iedereen zo. De aangepaste vakanties van Rode Kruis-Vlaanderen richten zich naar mensen die nood hebben aan een aangepaste vakantieaccommodatie en/of specifieke zorg. Ook hun partner of mantelzorger kan mee, zonder dat hij of zij zich bezig hoeft te houden met de directe zorgverlening.

Tijdens een heerlijke week genieten de vakantiegangers van een groepsvakantie met ruimte voor individuele wensen. Verpleegkundigen en deskundige Rode Kruisvrijwilligers staan in voor de begeleiding en voor een gevarieerd programma, aangepast aan de mogelijkheden van de gasten.

© Frank Toussaint.

4. Eerste hulp en preventie

Altijd iemand in de buurt die kan helpen

Kleine ongevallen gebeuren dagelijks: een leerling valt van zijn fiets, zoonlief verbrandt zich in de keuken en de slager snijdt zich in zijn vinger. Eerste hulp verlenen is makkelijker dan je denkt. Met kleine, eenvoudige handelingen kan je als betrokkene of toevallige voorbijganger veel doen zonder dat er direct een dokter aan te pas moet komen.

Het Rode Kruis geeft opleidingen op maat voor elke leeftijd en doelgroep.
Zo is er altijd iemand in de buurt die hulp kan bieden als er iets gebeurt.

- De cursus 'Eerste hulp' leert je hulp verlenen bij kleine en grotere ongevallen. Hij is toegankelijk voor iedereen vanaf 16 jaar.
- De cursus 'Bedrijfseerstehulp' leert werknemers eerste hulp op maat van hun bedrijf.
- Er is ook het project *Hartveilig* en de cursus 'Reanimeren en defibrilleren'.
- Voor kinderen, jongeren en jeugdleiders organiseert Jeugd Rode Kruis eerstehulpopleidingen op maat (zie ook verder).
- Ook voor leerkrachten en docenten van de lerarenopleiding is er een aangepast aanbod (zie www.onderwijs.rodekruis.be).

Ongevallen leren voorkomen

Gepaste hulp bieden bij ongevallen is belangrijk, maar ongevallen voorkomen is nog belangrijker. Wil je weten hoe je als grootouder, ouder of onthaalmoeder ongevallen kunt voorkomen bij kinderen, of hoe je als 60-plusser van je woning een veilige thuis kunt maken?

Het Rode Kruis heeft tal van vormingsactiviteiten rond preventie van ongevallen.

- In de les 'Thuis pluis?' ontdek je de mogelijke gevaren in en rond je woning.
- Voor senioren hebben we de lessen 'Vaste voet in het rusthuis' en 'Blijf op eigen benen staan'.
- Voor mantelzorgers is er 'Preventie van ongevallen bij 60-plussers in de woning via de thuisverzorgende'.
- Thuisverzorgenden, poetshulpen en maatschappelijk werkers kunnen een sessie 'Valpreventie bij thuiswonende ouderen met verhoogd risico' volgen.

5. Rode Kruis op jongerenmaat

Jeugd Rode Kruis: een flinke scheut ambiance!

Jeugd Rode Kruis, dat is het Rode Kruis op maat van kinderen en jongeren. In meer dan 100 Vlaamse gemeenten is een jeugdkern actief waar het jonge volkje spelenderwijs kennis maakt met het 'grote' Rode Kruis. Ze ontdekken hoe kinderen en jongeren leven in Namibië. Ze zetten zich in voor kinderen die in een opvangcentrum voor asielzoekers verblijven. Ze leren over hoe het is om bloed te geven. Kortom, Jeugd Rode Kruis is de geknipte inwijding in de duizend-en-één manieren waarop het Rode Kruis mensen helpt.

Jeugd Rode Kruis wil kinderen en jongeren al op jonge leeftijd vertrouwd maken met eerste hulp. In de cursussen 'Helpertje' en 'Junior Helper' leren ze bijvoorbeeld een schaafwonde verzorgen, een verbandje aanleggen en zelfs hartmassage toepassen.

- Meer info over het aanbod van het Jeugd Rode Kruis vind je op www.jeugdrodekruis.be
- Spelletjes en activiteiten rond het Rode Kruis op kindermaat vind je op www.kids.rodekruis.be

Ook voor scholen heeft Jeugd Rode Kruis heel wat in petto. Het beschikt over een waaier aan lespakketten voor verschillende leeftijden en over uiteenlopende onderwerpen, zowel voor het lager als het secundair onderwijs, waarvan dit er één is. Kijk voor het volledige aanbod op www.onderwijs.rodekruis.be.

6. Bloedvoorziening

Het Rode Kruis zorgt voor genoeg en veilig bloed voor de ziekenhuizen. Bloed is levensnoodzakelijk voor heel wat zieke mensen, maar ook na verkeersongevallen, bij operaties of na bevallingen zijn er vaak heel wat bloedproducten nodig om de betrokkenen te redden. De ziekenhuizen doen een beroep op het Rode Kruis voor bloed, plasma of bloedplaatjes.
Het is heel belangrijk dat het Rode Kruis altijd voldoende bloed in voorraad heeft om aan de vraag van de ziekenhuizen te voldoen. En dat is niet vanzelfsprekend, want bloed kan maar 42 dagen bewaard worden. Er is dus steeds nieuw bloed nodig. Daarom organiseert het Rode Kruis regelmatig campagnes om mensen aan te zetten om bloed, plasma of bloedplaatjes te geven.

Bloed geven kan tijdens een lokale bloedinzameling in jouw buurt of in een van de donorcentra van het Rode Kruis verspreid over Vlaanderen. Elke gezonde persoon tussen 18 en 66 jaar kan bloeddonor worden. Het bloed wordt afgenomen door speciaal daartoe opgeleid personeel. Elke bloedgift wordt uitvoerig getest. Zo waarborgt het Rode Kruis een maximale veiligheid van het bloed.

Het volgende deel geeft je informatie over bloed en de bloedinzamelingen door het Rode Kruis.

1. Bloed, plasma en bloedplaatjes

Waarvoor dient bloed?

Je bloed vervult verschillende functies. Eerst en vooral vervoert het de zuurstof vanuit je longen naar alle delen van je lichaam. Daarnaast vervoert het warmte, voedingsstoffen, afweerstoffen en hormonen. Bloed zorgt er ook voor dat allerlei afvalstoffen je lichaam kunnen verlaten. Je bloed beschermt je ten slotte tegen binnendringende micro-organismen zoals virussen en bacteriën en zorgt ervoor dat bloedingen gestelpt worden.

Waaruit bestaat bloed?

Bloed bestaat voor ongeveer 55% uit een gele vloeistof: plasma. De andere 45% zijn rode en witte bloedcellen en bloedplaatjes.

+ **Plasma** bestaat voor 92% uit water. De overige 8% zijn opgeloste stoffen zoals eiwitten, suikers, vetten, zouten, hormonen en vitaminen. Plasma staat in voor het transport van opgeloste voedingsstoffen (glucose, aminozuren, vetzuren) en het verwijderen van afvalstoffen (CO_2, ureum, melkzuur). Plasma bevat ruim honderd verschillende eiwitten. De belangrijkste eiwitten zijn de stollingsfactoren. Zij zijn essentieel in het bloedstollingsproces. Immunoglobulinen of afweerstoffen staan dan weer in voor de verdediging van je lichaam tegen binnendringende micro-organismen. In je plasma zitten ook speciale eiwitten die ervoor zorgen dat het bloedvolume in je lichaam constant blijft.

+ **Rode bloedcellen** (of erytrocyten) staan in voor het zuurstoftransport doorheen je lichaam. Ze bevatten 'hemoglobine': een ijzerhoudend eiwitpigment waarop de zuurstof zich vasthecht en die verantwoordelijk is voor de rode kleur van je bloed. Hemoglobine zorgt voor het transport van zuurstof van je longen naar je organen en weefsels. De suikerhoudende structuren die zich op je rode bloedcellen bevinden, bepalen je bloedgroep. De levensduur van rode bloedcellen bedraagt 120 dagen.

+ **Witte bloedcellen** (of leukocyten) zijn de verdedigers van je lichaam. Ze verdedigen het tegen indringers zoals bacteriën, virussen, parasieten, schimmels en gisten. Ze helpen ook afgestorven cellen op te ruimen. Witte bloedcellen worden best vermeden voor toediening aan patiënten.

+ **Bloedplaatjes** (of trombocyten) helpen bloedingen te stoppen. Als een bloedvat beschadigd is, vormen ze een afsluitend propje in de wand van dat bloedvat en dichten zo de wonde. De levensduur van bloedplaatjes schommelt rond de tien dagen. Een volwassene beschikt over zo'n 150 tot 450 miljard bloedplaatjes per liter bloed.

BLOEDGEVENDOETLEVEN.BE

Hoeveel liter bloed heb ik?

Gemiddeld bevat het lichaam van een gezonde, volwassen persoon zo'n 4 tot 6 liter bloed, afhankelijk van het lichaamsgewicht. Een vuistregel is dat een mens ongeveer één dertiende van zijn lichaamsgewicht aan bloed heeft.

Waarom hebben patiënten nood aan bloed?

Door één zakje bloed te geven, help je meer dan één patiënt. Hoe dat komt? In de huidige geneeskunde krijgt de patiënt alleen het bloedbestanddeel toegediend dat hij nodig heeft. Daarom wordt het afgenomen bloed gesplitst in de drie belangrijke delen: plasma, rode bloedcellen en bloedplaatjes. Een donor die plasma of bloedplaatjes geeft, geeft één van de bloedbestanddelen in grotere hoeveelheden.

+ **Rode bloedcellen** worden toegediend aan patiënten die aan bloedarmoede lijden of die ernstige bloedingen hebben, bijvoorbeeld bij ongevallen of operaties.

+ **Plasma** geeft tal van patiënten de kans om weer op de been te geraken: mensen met zware brandwonden, mensen met een verzwakt afweermechanisme en mensen met bloedstollingsstoornissen bijvoorbeeld.

+ **Bloedplaatjes** zijn vooral nodig voor leukemiepatiënten en patiënten die veel bloed hebben verloren, bijvoorbeeld na een ernstig ongeval. Ook patiënten die met chemotherapie behandeld worden, hebben bloedplaatjestransfusies nodig om bloedingen te voorkomen. Chemotherapie vernietigt immers niet alleen de kankercellen, maar ook een aantal gezonde cellen, waaronder de voorlopercellen in het beenmerg die bloedplaatjes aanmaken.

Is mijn bloedgroep nodig?

Elke bloedgroep is nodig. Een patiënt kan alleen een transfusie krijgen met een bloedproduct waarvan de bloedgroep overeenstemt met zijn bloedgroep. Welke bloedgroep je ook hebt, jouw bloed, plasma of bloedplaatjes kunnen levens redden.
Donoren met O- zijn universele donoren voor een transfusie met rode bloedcellen, zij kunnen dus aan iedereen bloed geven. Het plasma van de bloedgroep AB kan dan weer als universele bloedgroep gebruikt worden voor een transfusie van plasma.
Hoewel er voor elk bloedproduct dus een 'universele bloedgroep' bestaat, proberen ziekenhuizen zo veel mogelijk bloedgroepgerichte transfusies uit te voeren: wie bloedgroep A heeft, zal ook bloed van bloedgroep A ontvangen; wie bloedgroep B heeft, zal bloed van bloedgroep B worden toegediend. Zo kunnen vraag en aanbod in evenwicht worden gehouden.

Verdeling van bloedgroepen van de Belgische bevolking

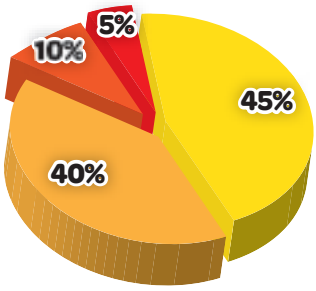

Binnen elke bloedgroep is ongeveer 85% resuspositief en 15% resusnegatief.

2. Donor worden

Waarom is het belangrijk dat bloed, plasma of plaatjes geven vrijwillig en onbezoldigd gebeurt?

De veiligheid van bloedproducten is heel erg belangrijk. Daarom is het essentieel dat bloed, plasma of bloedplaatjes geven in ons land gebaseerd is op vrijwilligheid. Mensen die vrijwillig bloed afstaan, doen dit uit overtuiging, omdat ze mensen willen helpen.

Zijn er leeftijdsgrenzen voor donoren?

Je mag donor worden bij het Rode Kruis vanaf de dag dat je 18 jaar wordt. Je kan je registreren als donor via **www.bloedgevendoetleven.be**. Je kan een nieuwe bloeddonor worden tot je 66ste verjaardag. Je mag bloed blijven geven tot je 71ste verjaardag. Vanaf je 66ste verjaardag blijf je best wel regelmatig bloed geven, want vanaf die leeftijd mag je laatste bloedgift niet langer dan drie jaar geleden zijn. Plasma en bloedplaatjes mag je geven tot je 66ste verjaardag.

Hoe stel ik me kandidaat als donor?

Wil je graag bloed, plasma of bloedplaatjes geven? Als je gezond bent en als je voldoet aan de leeftijdsvoorwaarden (zie vorige vraag), dan mag je je aanbieden op een bloedinzameling. Je kan daarvoor iedere werkdag terecht in de donorcentra van het Rode Kruis, maar de mobiele afnameploegen komen ook om de drie maanden naar jouw gemeente om bloed af te nemen.

I. Registratie

Je meldt je aan op de inzameling. Een Rode Kruismedewerker zal je gegevens registreren en je uitleg geven over het verdere verloop van de afname. Eerst wordt nagegaan of je bloed mag geven.

II. Informatie

Het is belangrijk dat je als kandidaat-donor voldoende geïnformeerd bent over alles wat met bloed en bloed geven te maken heeft. Je krijgt daarom op de inzameling de brochure *Nuttige informatie voor donoren*. Er is ook de folder *Mag ik geven? Aids-informatie voor bloed-, plasma- en bloedplaatjesdonoren*. Hierin lees je welke personen een verhoogd risico voor aids of andere door bloed overdraagbare infecties vertonen. Het Rode Kruis vraagt uitdrukkelijk dat deze personen geen bloed geven.

III. Medische vragenlijst

Bij de registratie zal een medewerker van het Rode Kruis je een medische vragenlijst geven die je kan invullen in de donorhoek. Deze lijst vraagt naar je gezondheidstoestand en peilt naar eventueel risicogedrag. Een waarheidsgetrouw ingevulde medische vragenlijst is één van de belangrijke peilers voor veilig bloed: als je niet geschikt bent omwille van verhoogd risico voor jezelf of voor de ontvanger van het bloed, zal de dokter op basis van de ingevulde medische vragenlijst je niet als donor aanvaarden om je eigen gezondheid of die van de patiënt die het bloed ontvangt te vrijwaren. Daarom zal de dokter die op de bloedinzameling aanwezig is samen met jou de inhoud van de vragenlijst bespreken. Hij zal de nodige vragen stellen om te beslissen of je een geschikte kandidaat bent om bloed, plasma of bloedplaatjes te geven.

IV. Medisch onderzoek

Na dit persoonlijke gesprek zal de dokter je aan een beperkt medisch onderzoek onderwerpen. Hij gaat onder andere na of je hartritme en bloeddruk normaal zijn en of je voldoende bloed hebt om te delen. Dit doet hij om je te beschermen. De dokter controleert ook of je geen tekenen van geelzucht of andere ziekten vertoont. Zo wil hij voorkomen dat er bloed in omloop komt dat de gezondheid van patiënten kan schaden.

V. Toestemming

Jouw toestemming om donor te worden is natuurlijk belangrijk. Daarom onderteken je de medische vragenlijst. Met je handtekening bevestig je dat je het informatiemateriaal gekregen, gelezen en begrepen hebt. Je bevestigt ook dat je de mogelijkheid hebt gekregen om vragen te stellen en dat je bevredigende antwoorden hebt gekregen op je vragen. Met je handtekening geef je ten slotte ook de toestemming om de donatie te laten plaatsvinden en verklaar je dat de informatie die je verstrekt hebt, waarheidsgetrouw is.

Wanneer kom ik niet in aanmerking als donor?

In bepaalde omstandigheden kunnen we mensen niet aanvaarden als donor. Als het Rode Kruis iemand uitsluit als donor, is dit steeds omwille van de bezorgdheid om de donor zelf of omwille van de bezorgdheid om de veiligheid van het bloed voor de patiënten.

Bescherming van de donor

Sommige mensen worden geweigerd als donor omdat de donatie een risico betekent voor hun gezondheid. Zo mogen zwangere vrouwen geen bloed geven. Na de bevalling moeten ze zes maanden wachten voordat ze weer als donor in aanmerking komen.

De hoeveelheid bloed, plasma of bloedplaatjes die afgenomen wordt, is afhankelijk van je lengte, je gewicht en je geslacht. Als je te licht of te klein bent, mag je uit gezondheidsoverwegingen geen bloed, plasma of plaatjes geven. Als je minder dan 50 kg weegt, mag je nooit bloed of bloedplaatjes geven, ongeacht je lengte.

Het spreekt voor zich dat mensen die net een operatie achter de rug hebben, eerst moeten herstellen en dus tijdelijk geen bloed, plasma of bloedplaatjes mogen geven. Ook als je bepaalde geneesmiddelen neemt, is het soms beter om geen bloed te geven. Wie chronisch ziek is of een ongeneeslijke ziekte heeft, komt niet in aanmerking als donor.

Ben je niet zeker of je geschikt bent om bloed, plasma of bloedplaatjes te geven? Neem dan contact op met een donorcentrum van het Rode Kruis of stel je vraag aan de dokter die op de inzameling aanwezig is.

Bescherming van de patiënt

Mensen kunnen uitgesloten worden als donor als de veiligheid van het donorbloed niet 100 % gegarandeerd is. Zo mogen personen die in een gebied zijn geweest dat een risico vormt voor malaria gedurende 6 maanden geen bloed of bloedplaatjes geven. Ook mensen die bepaalde geneesmiddelen innemen, bepaalde vaccinaties hebben toegediend gekregen, aan bepaalde ziektes lijden, allergisch of koortsig zijn, kunnen geweigerd worden.
Epidemiologische gegevens van het Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid tonen aan dat seksuele contacten met wisselende partners of seksuele contacten tussen twee mannen het risico op aids en andere door bloed overdraagbare infecties aanzienlijk verhogen. Als uit de medische vragenlijst van een kandidaat-donor blijkt dat er een risico is op overdracht van besmettelijke aandoeningen zoals aids en hepatitis, zal de donor geweigerd worden.
Het Rode Kruis bepaalt de selectiecriteria voor donoren in alle objectiviteit op basis van statistische gegevens. Om kwaliteitsbloed te kunnen leveren, sluiten we alle mogelijke risicosituaties uit om de veiligheid van het bloed te maximaliseren. Daarbij vellen we geen oordeel over de geaardheid of het gedrag van kandidaat-bloedgevers. Meer info over hiv/aids vind je in de brochure *Mag ik geven? Aidsinformatie voor bloed-, plasma- en bloedplaatjesdonoren*. Wie meer wil weten over de selectiecriteria kan er de brochure *Alles op alles voor veilig bloed* op nalezen.
Twijfel je of je in aanmerking komt als donor? Aarzel dan niet om in alle vertrouwen met de dokter die op de bloedinzameling aanwezig is, te overleggen. Het Rode Kruis dankt iedereen die zich, omwille van verhoogd risicogedrag, onthoudt van bloed, plasma of bloedplaatjes geven.

Wat betekent 'geïnformeerde toestemming'?

Op de medische vragenlijst vul je allerlei medische gegevens in. Je ondertekent deze medische vragenlijst ook. Met je handtekening geef je toestemming om de donatie te laten plaatsvinden en bevestig je dat je volledig geïnformeerd bent over bloed geven. Je geeft met je handtekening dus een 'geïnformeerde toestemming' om de donatie te laten doorgaan.

3. De afname

Hoe verloopt een bloedafname?

Stap 1: registratie

Je meldt je aan op een bloedinzameling. Een Rode Kruismedewerker zal je vervolgens registreren aan de hand van een geldig identificatiedocument, bij voorkeur je elektronische identiteitskaart. Je gegevens worden vanuit je identiteitskaart ingelezen in de computer. Vanaf nu ben je een 'geregistreerde donor'.

Stap 2: medische vragenlijst

De Rode Kruismedewerker geeft je een medische vragenlijst. Daarop staan je identiteitsgegevens vermeld. Je krijgt ook een kaartje ('postdonatiekaart') waarop de foto van je identiteitskaart afgedrukt staat. Je neemt de lijst en het kaartje mee naar de donorhoek, waar je rustig alle vragen op de medische vragenlijst kan beantwoorden. Misschien kan je ondertussen een glaasje water drinken, zo zorg je ervoor dat je vochtbalans ideaal is voor de bloeddonatie. In de donorhoek vind je ook allerlei informatie rond bloed, plasma en bloedplaatjes geven.

Stap 3: medisch onderzoek

Nu bied je je met de ingevulde medische vragenlijst aan bij de dokter. Die zal aan de hand van het medisch onderzoek, je antwoorden op de medische vragenlijst en bijkomende vragen, beslissen of je al dan niet bloed mag geven. Bij de dokter kan je ook terecht met al je vragen.

Stap 4: afname

Zodra de dokter je de toestemming geeft om bloed te geven, mag je plaatsnemen op een afnamebed. Voordat de afname start, zal een Rode Kruismedewerker je identiteit nog even controleren op basis van de gegevens op het kaartje dat je bij de registratie kreeg. Vervolgens legt de dokter of verpleegkundige een knelband rond je arm. Hij ontsmet de prikplaats en geeft je daarna een prik in je ader met een steriele naald die verbonden is met een afnameset. Na de afname wordt de naald verwijderd en weggegooid in de medische afvalcontainer. Het afnamemateriaal wordt nooit hergebruikt, het is alleen voor jou bestemd.
De eerste 25 ml van je bloed wordt afgeleid naar een staalzakje dat aan de bloedzak bevestigd is. Met dit bloed worden de testbuisjes gevuld die in het laboratorium getest zullen worden. Als het staalzakje vol is, start je bloedgift. Het duurt ongeveer tien minuten voor het bloedzakje gevuld is. Het toestel dat naast je staat, is een weger-menger. Een weger-menger zorgt ervoor dat de bloedafname nog beter gecontroleerd wordt. Het toestel weegt het bloedzakje zodat er precies zoveel bloed afgenomen wordt als de dokter voorschrijft. Tegelijkertijd mengt het je bloed voortdurend met het antistollingsmiddel dat in het bloedzakje zit. Dat komt de kwaliteit van de donatie ten goede. Aan het einde van de bloedafname wordt de naald verwijderd en krijg je een drukverband rond je arm om de kleine prikwonde af te dekken. Je blijft best een paar minuten liggen. Zo vermijd je dat je duizelig wordt.

Stap 5: even bijdrinken

Zo, de bloedafname is afgelopen. Je krijgt nu een drankje aangeboden, zodat je het afgegeven vocht kan compenseren. Drink het rustig op. Je rust best nog een kwartiertje voordat je naar huis keert. Het drukverband dat je na de bloedafname om je arm krijgt, haal je best pas na een paar uur weg. Als je nog gaat sporten of fysieke inspanningen zal verrichten, verwijder je het drukverband pas na de lichamelijke inspanning.

Hoe verloopt de afname van bloedplaatjes en plasma?

Als je bloedplaatjes of plasma geeft, verloopt de procedure op dezelfde manier als bij bloed geven (zie vorige vraag). Alleen ziet de afnameset er anders uit dan bij een gewone bloedafname en duurt de donatie langer. Wanneer je bloedplaatjes geeft, loopt je bloed naar een toestel dat de bloedplaatjes door centrifugatie afscheidt van de rest van het bloed. Naast de bloedplaatjes wordt ook een zakje plasma afgenomen. De andere bloedbestanddelen, rode en witte bloedcellen en plasma, krijg je terug toegediend. Een bloedplaatjesafname duurt gemiddeld anderhalf uur.
Het bloed van vrouwelijke bloedplaatjesdonoren en van bloedplaatjesdonoren die ooit een bloedtransfusie hebben gekregen, wordt extra onderzocht op de aanwezigheid van HLA-antistoffen. Deze antistoffen zijn voor jezelf onschadelijk, maar kunnen bij de patiënt die je bloedplaatjes krijgt toegediend, wel aanleiding geven tot zeer ernstige complicaties ter hoogte van de longen. Donoren bij wie we deze antistoffen terugvinden in het bloed, komen dan ook niet in aanmerking om bloedplaatjes te geven.
Ook als je plasma geeft, loopt je bloed naar een toestel dat het plasma van de bloedcellen en de bloedplaatjes scheidt. Je plasma komt in een afnamezak terecht en je krijgt de bloedcellen en bloedplaatjes weer toegediend. Een plasmagift duurt een klein uur. Omdat er voor de afname van plasma en bloedplaatjes een speciaal toestel nodig is, kan je hiervoor alleen terecht in de donorcentra van het Rode Kruis. Als je plasma of bloedplaatjes wil geven, maak je best op voorhand een afspraak met het centrum van je keuze. Dat kan telefonisch, contactgegevens vind je achteraan deze handleiding. Zo vermijd je wachttijden. Op de mobiele inzamelingen kan je alleen bloed geven.

Hoe vaak mag ik bloed, plasma of bloedplaatjes geven?

+ **Bloed** –Je mag maximum 4 keer per jaar bloed geven. Na elke bloedgift moet je minstens twee en gemiddeld drie maanden wachten voordat je opnieuw bloed mag geven.
+ **Plasma** - Plasma mag je om de twee weken geven.
+ **Bloedplaatjes** - Bloedplaatjes mag je om de twee weken en maximum 24 keer per jaar geven.
+ **Combinatie van giften** - Als je bloed, plasma en/of bloedplaatjes geven combineert, dan mag je per jaar maximum 30 giften in totaal doen. Na een bloedgift moet je minstens 2 weken wachten voordat je weer plasma mag geven en 4 weken voordat je weer bloedplaatjes mag geven. Vragen? Stel ze aan de afnamedokter.

Hoeveel bloed, plasma of bloedplaatjes wordt afgenomen?

De dokter die aanwezig is op de inzameling bepaalt aan de hand van het medische onderzoek de hoeveelheid bloed, plasma of bloedplaatjes die je mag geven. De hoeveelheid **bloed** die je mag geven, is vastgelegd op 400 of 470 ml. Dit is afhankelijk van je lengte, je gewicht en je geslacht. Mannen hebben doorgaans meer bloed in hun lichaam dan vrouwen. Bij een **plasma**-afname geef je maximum 650 ml plasma, bij een **bloedplaatjesafname** maximum 500 ml. Ook hier bepaalt de dokter de hoeveelheid. Als je gezond bent, kan je best wat bloed, plasma of bloedplaatjes missen. Je lichaam maakt immers voortdurend nieuwe bloedplaatjes, bloedcellen en plasma aan.

Ik vertoon risicogedrag voor door bloed overdraagbare ziektes. Wat nu?

Iedere donor krijgt een 'bloedbestemmingsformulier', waarop hij kan vermelden of hij al dan niet risicogedrag voor aids vertoond heeft. Het formulier is anoniem en heeft enkel een nummer dat gelijk is aan het donatienummer van het bloedzakje. Iedere donor moet dit ingevulde formulier in een speciaal daarvoor bestemde bus steken, die pas na de inzameling wordt geopend door een bevoegde medewerker. Als een donor op het 'bloedbestemmingsformulier' heeft aangegeven dat hij risicogedrag heeft vertoond, wordt zijn donatie wel getest maar onmiddellijk vernietigd.

Mag ik mij terugtrekken als donor?

Je kan je op ieder moment terugtrekken als donor. Zelfs als je op de afnamezetel ligt, kan je beslissen er niet mee door te gaan. Bovendien kan je op elk moment beslissen dat je geen donor meer wil zijn. Eén keer bloed, plasma of bloedplaatjes geven, houdt geen verplichtingen in voor de toekomst.

Mag ik eten of drinken vóór ik bloed, plasma of bloedplaatjes geef?

Een lichte maaltijd, twee uur voor de donatie, is ideaal. Als het meer dan zes uur geleden is dat je iets gegeten hebt of als je kort voor de donatie een zware maaltijd hebt genomen, is het mogelijk dat je je onwel voelt na de donatie.
We raden je aan om een glas water te drinken voor de afname. Dit is ter beschikking op de afnameplaats. Zo is je vochtbalans ideaal om in goede conditie bloed, plasma of bloedplaatjes te geven. Alleen alcohol laat je beter achterwege. Dronken donoren worden tijdens de donorselectie geweigerd.

Kan ik na de afname onmiddellijk weer aan de slag?

De meeste bezigheden kan je na de afname gewoon hervatten. Tijdens de eerste uren na de afname doe je beter geen topprestaties, aangezien de transportcapaciteit voor zuurstof vlak na de afname lager is.
We raden af om tot twaalf uur na de afname gevaarlijke beroepen (bijv. werken op veiligheidsposten) of belangrijke lichamelijke of sportieve activiteiten uit te oefenen. Je bloeddruk kan immers wat lager of minder stabiel zijn. In de eerste vier uur na de afname vermijd je ook best al te lang rechtstaan. Op deze manier voorkom je duizeligheid, bloeddrukdaling en bewustzijnsverlies. De afnamedokter kan je vragen hieromtrent beantwoorden.

Is bloed, plasma en bloedplaatjes geven veilig?

Bloed, plasma en bloedplaatjes worden enkel afgenomen door speciaal opgeleid personeel. Zij gebruiken steriel materiaal dat alleen voor jou bestemd is en dat na gebruik weggegooid wordt. Onze voeding volstaat ruimschoots om de afgegeven bloedbestanddelen snel opnieuw op peil te brengen. Aan vrouwelijke donoren beneden de vijftig jaar zal de dokter vragen om gedurende enkele dagen na het bloed geven een ijzersupplement in te nemen.
Sommige donoren, en dan vooral nieuwe donoren, kunnen zich zwak voelen na de afname. Dit wordt meestal veroorzaakt door een daling van de bloeddruk, wat af en toe kan leiden tot bewustzijnsverlies of flauwvallen. Als de donor daarbij ongelukkig ten val komt, zijn kwetsuren niet uitgesloten. Op de bloedinzameling waken de Rode Kruismedewerkers er streng over om deze donorreacties te voorkomen of ze zo goed mogelijk op te vangen. We raden donoren aan om na de afname een gesuikerde frisdrank te drinken en een kwartiertje rust te nemen. Zo kunnen veel donorreacties voorkomen worden.
Sommige donoren hebben na de afname last van braakneigingen, maaglast of duizeligheid. Wie plasma of bloedplaatjes geeft, kan ook last hebben van de antistollingsvloeistof die gebruikt wordt om het donorbloed tijdens de donatie onstolbaar te maken. Hierdoor kan een tijdelijk tekort aan calcium in het bloed ontstaan waardoor spieren en zenuwen prikkelbaarder worden. Dit uit zich in vermoeidheid in de benen, een rare smaak, tintelingen in de lippen, een koudegevoel of maag- en darmklachten.
Het gebeurt ook, ondanks de deskundigheid van het afnamepersoneel, dat het aanprikken van de ader niet helemaal perfect verloopt. Een blauwe plek en een pijnlijke arm kunnen hiervan het gevolg zijn. In zeer uitzonderlijke gevallen kan het ernstig misgaan door complicaties die ontstaan door het accidenteel aanprikken van een zenuw of slagader of door ernstige gevolgen van een val bij bewustzijnsverlies. Als het misgaat, zijn onze dokters aanwezig om de medische problemen op te vangen. Als je na de bloed-, plasma- of bloedplaatjesgift bij thuiskomst pijn hebt aan je arm, als er irritatie optreedt of als je je onwel voelt, raadpleeg je best je huisdokter. Nadien, als je je dokter geraadpleegd hebt, neem je best contact op met het donorcentrum. Contactgegevens vind je verder in deze handleiding of op de website **www. bloedgevendoetleven.be**. Voor elke donor heeft het Rode Kruis een verzekering afgesloten. Als je door de donatie nadelige gevolgen of ongemakken ervaart die medische en of andere opvolging vragen, kan je een beroep doen op deze verzekering.

4. Na de afname

Wat gebeurt er met mijn bloed, plasma en bloedplaatjes na de afname?

I. Verwerking

Zodra het bloed is afgenomen, wordt het verwerkt in het donorcentrum. Om elke patiënt optimaal te helpen, krijgt hij enkel de bloedbestanddelen toegediend waaraan hij echt behoefte heeft. Daarom splitsen we het bloed zo snel mogelijk na de afname in rode bloedcellen en plasma. Soms wordt ook een derde bestanddeel afgescheiden: de bloedplaatjes.
Een zakje plasma wordt verder verwerkt tot eiwitoplossingen, stollingsfactoren en afweerstoffen of wordt na virusinactivatie in zijn geheel aan de patiënt toegediend.

II. Laboratoriumtests

Op iedere gift doen we een aantal laboratoriumtests in het belang van de patiënt: we kijken of het bloed geschikt en veilig is om toegediend te worden. Deze tests dienen niet alleen om de bloedcellen te tellen en de bloedgroep te bepalen, maar ook om aandoeningen op te sporen die via bloed kunnen worden overgedragen: hiv/aids, hepatitis B en hepatitis C en syfilis.
Dankzij bepaalde technieken van virusinactivatie op plasma kunnen virussen, die ondanks alle maatregelen en labotests nog aanwezig zijn in het plasma, uitgeschakeld worden.

III. Bewaren

Als je gift goedgekeurd is, moet hij bewaard worden. Dit gebeurt zeer zorgvuldig. Rode bloedcellen kunnen gedurende enkele weken bewaard blijven bij 2 °C tot 6 °C. Plasma blijft bij een temperatuur van –30°C een jaar bruikbaar. Bloedplaatjes kunnen ten hoogste 5 dagen bewaard worden op 22 °C. Ze moeten daarbij voortdurend in beweging blijven om te voorkomen dat ze aan elkaar gaan kleven. Speciale schudtoestellen zorgen daarvoor.

IV. Leveren aan ziekenhuizen

Als alle controles uitgevoerd zijn, kan het Rode Kruis de bloedproducten verdelen naar de ziekenhuizen. Die krijgen meerdere malen per week en bij dringende situaties de nodige zakjes bloed, plasma en bloedplaatjes.

Welke tests voert het Rode Kruis uit op de bloed-, plasma- en bloedplaatjesgiften?

Na de afname worden alle giften getest in het laboratorium. Ze worden onderworpen aan laboratoriumtests voor het hepatitis B- en C-virus, voor hiv en syfilis. Daarnaast ondergaan alle giften een bloedgroepbepaling. De verschillende bloedcellen worden geteld en het hemoglobinegehalte wordt berekend.

Wat gebeurt er als er iets mis is met een donatie?

Als de laboratoriumtests afwijkingen aantonen die de gift ongeschikt maken voor patiënten, wordt deze vernietigd. Dit is zeker het geval als de gift virussen bevat die kunnen overgedragen worden op de ontvanger van het bloed. Dit is bijvoorbeeld zo bij het hepatitis B- en C-virus, en bij hiv en syfilis. De donor wordt in dit geval uiteraard verwittigd van de afwijkende resultaten en wordt ook definitief uitgesloten als donor. Bloedproducten die niet voldoen voor transfusie kunnen nog wel van nut zijn voor andere doeleinden zoals wetenschappelijk en epidemiologisch onderzoek. Als het afgekeurde bloed hiervoor ter beschikking wordt gesteld, gebeurt dit steeds anoniem. Hetzelfde geldt ook voor reststalen van elke donatie. Van elke donatie wordt een spijtmonster bewaard gedurende ten minste zeven jaar. Zo'n monster bevat slechts 1 ml bloed en stelt de bloedinstelling in staat om bijkomende tests uit te voeren als dit noodzakelijk is, bijvoorbeeld omwille van een reactie van een patiënt. Achteraf kunnen deze spijtmonsters gebruikt worden voor wetenschappelijk en epidemiologisch onderzoek. Dit gebeurt dan uiteraard volledig anoniem.

Brengt het Rode Kruis mij op de hoogte van afwijkende testresultaten?

Bij gunstige laboresultaten word je niet verwittigd. Als de tests echter afwijkende waarden uitwijzen die van belang zijn voor je gezondheid, brengt het donorcentrum je schriftelijk op de hoogte. In de brief worden ook de testresultaten meegedeeld, zodat je een dokter kan raadplegen. Conform het decreet van 5 april 1995 betreffende het voorkomen van besmettelijke ziekten wordt ook Toezicht Volksgezondheid van de Vlaamse Gemeenschap op geanonimiseerde wijze op de hoogte gebracht van een recente hepatitis B-, C- of syfilisinfectie bij een donor. De testresultaten worden nooit bekend gemaakt aan andere mensen zonder je toestemming, zelfs niet aan je behandelende dokter. In enkele bijzondere gevallen zal de dokter van het donorcentrum je uitnodigen om de uitslag van de tests persoonlijk te bespreken.

Wat als ik na de afname twijfel aan de geschiktheid van mijn donatie?

Het Rode Kruis doet er alles aan om veilig bloed te verschaffen aan patiënten. Daartoe dienen de medische vragenlijst, medische onderzoeken en de laboratoriumtests. Toch is het belangrijk dat je het Rode Kruis altijd op de hoogte brengt van eventuele besmettingsrisico's. De reden hiervoor is de vensterperiode. Dit is de periode tussen de besmetting met een virus en het tijdstip waarop het virus in het bloed kan aangetoond worden. In deze vensterperiode is het virus dus niet opspoorbaar, ook niet met labotests. Deze periode kan enkele weken, met uitlopers tot zes maanden, duren. Als je recent geïnfecteerd bent geraakt, is het dus mogelijk dat het virus nog niet opgespoord kan worden in je gegeven bloed. Om te vermijden dat we besmet bloed in omloop brengen, is het dus uiterst belangrijk dat je ons bij de minste twijfel op de hoogte brengt. Zo kan tijdig beslist worden om je gift eventueel te vernietigen. Het kan bijvoorbeeld gebeuren dat je na de afname plots beseft dat je risicogedrag hebt vertoond. Andere redenen kunnen zijn dat je verneemt dat mensen in je omgeving of jijzelf hepatitis of een andere besmettelijke ziekte ontwikkeld hebben. Als je na de afname twijfelt aan de geschiktheid van de donatie, breng je het donorcentrum onmiddellijk op de hoogte. Je kunt ons verwittigen per telefoon of door gebruik te maken van het kaartje dat je bij je registratie op de inzameling hebt ontvangen en waarop de nodige instructies staan. Op dit kaartje vind je een telefoonnummer en enkele gegevens over je gift.

5. Bescherming van de persoonlijke levenssfeer

Wat doet het Rode Kruis met mijn persoonlijke en medische gegevens?

De persoonsgegevens die je invult op de medische vragenlijst voor de afname of die afkomstig zijn van je elektronische identiteitskaart, worden bewaard door het Rode Kruis. Dit geldt ook voor de gegevens die je ons verschaft over je gezondheid en voor de gegevens die tijdens de medische controle worden verworven. Volgens de wetgeving op de bescherming van de persoonlijke levenssfeer heb je recht van toegang tot het raadplegen van deze bestanden na schriftelijke aanvraag bij je donorcentrum. Het spreekt voor zich dat we jouw persoonlijke gegevens in alle discretie behandelen. Ze worden nooit vrijgegeven en worden alleen door het Rode Kruis gebruikt om je op de hoogte te stellen van de eventuele afwijkende resultaten van de laboratoriumtests. De testresultaten worden ook nooit bekendgemaakt zonder jouw toestemming, zelfs niet aan je behandelende dokter. Een bloed-, plasma- of bloedplaatjesgift blijft steeds anoniem. Het donatienummer van de bloedzak verwijst steeds naar een donor, maar het uiterlijk van een bloedzak verraadt nooit zijn herkomst. De naam van de donor wordt dus nooit bekendgemaakt aan de ontvanger van het bloed of van het bloedproduct. Hierdoor kan je ook niet kiezen wie je met je bloed, plasma of bloedplaatjes helpt.

6. Autologe donatie

Wat is autologe donatie?

Bij autologe donatie geeft de donor in het vooruitzicht van een chirurgische ingreep bloed met de bedoeling zijn/haar eigen bloed tijdens en/of na de operatie terug toegediend te krijgen. Donor en ontvanger zijn dus dezelfde persoon. Autotransfusie biedt vooral een oplossing voor personen met zeldzame bloedtypes of ingewikkelde antistoffen. Voor hen is autotransfusie de eenvoudigste manier om het geschikte bloed te kunnen krijgen.

Wanneer is autologe donatie uitgesloten?

Autotransfusie wordt voornamelijk toegepast naar aanleiding van een operatieve ingreep. Uiteraard is deze vorm van bloedtransfusie alleen mogelijk als aan bepaalde voorwaarden is voldaan. Zo moet de operatie op voorhand kunnen gepland worden. Deze techniek is dus slechts toegankelijk voor een beperkte groep patiënten. Bij dringende en onverwachte ingrepen is een autotransfusie uitgesloten. Bovendien is een autologe donatie niet altijd mogelijk als er een risico is voor de patiënt.

Is autoloog bloed altijd bruikbaar?

Autoloog bloed is niet altijd bruikbaar. De hoeveelheid autoloog bloed die mag afgenomen worden, is beperkt. Als deze hoeveelheid onvoldoende blijkt voor de operatieve ingreep, zal er bijkomend homoloog bloed (bloed van andere personen) gebruikt worden. Autoloog bloed kan ook, net zoals homoloog bloed, ongeschikt verklaard worden.

Wat gebeurt er met niet-gebruikt autoloog bloed?

Autoloog bloed dat niet gebruikt wordt voor de donor, kan niet gebruikt worden om andere personen te helpen en wordt vernietigd. Dit is nodig omdat autoloog bloed aan minder strenge kwaliteitscriteria is onderworpen. Zo kunnen personen die aidsrisicogedrag vertonen, in malariagebieden verbleven of minder fit zijn, toegelaten worden voor autologe bloedafname. Het spreekt voor zich dat dit bloed niet gebruikt kan worden voor andere patiënten.

7. Nog vragen?

Heb je na het lezen van deze achtergrondinformatie zelf nog verdere vragen over de bloedafnameprocedure? Wil je meer informatie over de tests die uitgevoerd worden op het bloed of over de bescherming van de persoonlijke levenssfeer?
Iedere vraag is welkom, wij helpen je graag verder. Je kunt met je vragen steeds terecht bij de dokter of de Rode Kruismedewerkers die aanwezig zijn op de bloedinzameling. Bovendien kan je ons ook steeds bereiken via telefoon of e-mail. Ook onze website www.bloedgevendoetleven.be biedt een schat aan informatie over bloed, plasma en bloedplaatjes. Je kunt er ook opzoeken waar en wanneer er een bloedinzameling in je buurt plaatsvindt.

8. Waar kan ik geven?

In bijna alle centra van het Rode Kruis kan je bloed, plasma en bloedplaatjes geven, tenzij anders aangegeven hieronder. Wil je plasma of bloedplaatjes geven, neem dan even telefonisch contact op met het centrum van je keuze om een afspraak te maken. Zo voorkom je wachttijden. Op de mobiele bloedinzamelingen kan je alleen bloed geven.
Hieronder vind je alle donorcentra van het Rode Kruis. Er staat steeds aangeduid voor welke giften (bloed, plasma of plaatjes) je in welk centrum terecht kan. In sommige centra kan je bijvoorbeeld alleen plasma geven.
Je vindt alle contactgegevens en een wegbeschrijving ook op www. bloedgevendoetleven.be. Hier kan je ook de mobiele bloedinzamelingen in jouw buurt opzoeken..

Donorcentrum Aalst
Albrechtlaan 117, 9300 Aalst
tel. 053 21 51 12
bloed@rodekruis.be

Donorcentrum Brugge
Stationsplein 10/ 0102, 8000 Brugge
tel. 050 32 07 27
bloed@rodekruis.be

Donorcentrum Edegem
Wilrijkstraat 8, 2650 Edegem
tel. 03 829 00 00
bloed@rodekruis.be

Donorcentrum Geel
Markt 12, 2440 Geel
tel. 014 73 51 40
bloed@rodekruis.be

Donorcentrum Genk
Schiepse Bos 4, 3600 Genk
tel. 089 32 59 02
bloed@rodekruis.be

Donorcentrum Gent
Ottergemsesteenweg 703, 9000 Gent
tel. 09 244 56 56
bloed@rodekruis.be

Donorcentrum Jette
Laarbeeklaan 105, 1090 Brussel
tel. 02 477 67 17
bloed@rodekruis.be

Donorcentrum Kortrijk
Doorniksewijk 54, 8500 Kortrijk
tel. 056 44 33 35
bloed@rodekruis.be

Donorcentrum Leuven
Herestraat 49 / BTC, 3000 Leuven
tel. 016 31 61 61
bloed@rodekruis.be

Donorcentrum Turnhout
Rubensstraat 166, 2300 Turnhout
tel. 014 42 84 74
bloed@rodekruis.be

Bronnen

Rode Kruis-Vlaanderen 2011. *Nuttige info voor de donor*. Rode Kruis-Vlaanderen, Dienst voor het Bloed.
Rode Kruis-Vlaanderen 2010. *Paraat. Altijd, overal. Rode Kruis-Vlaanderen in een notendop*. Rode Kruis-Vlaanderen.

Websites

www.rodekruis.be
www.onderwijs.rodekruis.be
www.bloedgevendoetleven.be
www.jeugdrodekruis.be
www.kids.rodekruis.be

Bijlage

In de 'kruisproef' wordt getest of de bloedgroep van de donor samen gaat met de bloedgroep van de patiënt!

Daarna wordt het bloed gesplitst in Rode Bloedcellen, Plasma en Bloedplaatjes.

Bloed bestaat uit Rode Bloedcellen, Witte Bloedcellen, Plasma en Bloedplaatjes.

Het bloed vervoert zuurstof, voeding en afweerstoffen in zijn rugzak.

Bij een bloedgift wordt ongeveer 400 ml bloed afgenomen

Iemand met bloedgroep O- is een 'universele bloedgever'. Hij of zij kan iedereen helpen!

Rode Bloedcellen worden toegediend aan de patiënt.

Dankzij de Rode Bloedcellen van de donor wordt de patiënt snel weer beter!

Bijvoorbeeld: Een patiënt met bloedgroep A kan geen bloed krijgen dat bloedgroep AB heeft.

een bloedstaal wordt getest in het laboratorium....

... en de bloedgroep wordt bepaald.

Iemand die bloed wil geven kan naar een donorcentrum of een mobiele inzameling in de buurt gaan.

In de 'kruisproef' wordt getest of de bloedgroep van de donor samen gaat met de bloedgroep van de patiënt!

Daarna wordt het bloed gesplitst in Rode Bloedcellen, Plasma en Bloedplaatjes.

Bloed bestaat uit Rode Bloedcellen, Witte Bloedcellen, Plasma en Bloedplaatjes.

Het bloed vervoert zuurstof, voeding en afweerstoffen in zijn rugzak.

Bij een bloedgift wordt ongeveer 400 ml bloed afgenomen

Iemand met bloedgroep O- is een 'universele bloedgever'. Hij of zij kan iedereen helpen!

Rode Bloedcellen worden toegediend aan de patiënt.

Dankzij de Rode Bloedcellen van de donor wordt de patiënt snel weer beter!

Bijvoorbeeld: Een patiënt met bloedgroep A kan geen bloed krijgen dat bloedgroep AB heeft.

een bloedstaal wordt getest in het laboratorium....

... en de bloedgroep wordt bepaald.

Iemand die bloed wil geven kan naar een donorcentrum of een mobiele inzameling in de buurt gaan.

In de 'kruisproef' wordt getest of de bloedgroep van de donor samen gaat met de bloedgroep van de patiënt!

Daarna wordt het bloed gesplitst in Rode Bloedcellen, Plasma en Bloedplaatjes.

Bloed bestaat uit Rode Bloedcellen, Witte Bloedcellen, Plasma en Bloedplaatjes.

Het bloed vervoert zuurstof, voeding en afweerstoffen in zijn rugzak.

Bij een bloedgift wordt ongeveer 400 ml bloed afgenomen

Iemand met bloedgroep O- is een 'universele bloedgever'. Hij of zij kan iedereen helpen!

Rode Bloedcellen worden toegediend aan de patiënt.

Dankzij de Rode Bloedcellen van de donor wordt de patiënt snel weer beter!

Bijvoorbeeld: Een patiënt met bloedgroep A kan geen bloed krijgen dat bloedgroep AB heeft.

een bloedstaal wordt getest in het laboratorium....

... en de bloedgroep wordt bepaald.

Iemand die bloed wil geven kan naar een donorcentrum of een mobiele inzameling in de buurt gaan.

In de 'kruisproef' wordt getest of de bloedgroep van de donor samen gaat met de bloedgroep van de patiënt!

Daarna wordt het bloed gesplitst in Rode Bloedcellen, Plasma en Bloedplaatjes.

Bloed bestaat uit Rode Bloedcellen, Witte Bloedcellen, Plasma en Bloedplaatjes.

Het bloed vervoert zuurstof, voeding en afweerstoffen in zijn rugzak.

Bij een bloedgift wordt ongeveer 400 ml bloed afgenomen

Iemand met bloedgroep O- is een 'universele bloedgever'. Hij of zij kan iedereen helpen!

Rode Bloedcellen worden toegediend aan de patiënt.

Dankzij de Rode Bloedcellen van de donor wordt de patiënt snel weer beter!

Bijvoorbeeld: Een patiënt met bloedgroep A kan geen bloed krijgen dat bloedgroep AB heeft.

een bloedstaal wordt getest in het laboratorium....

... en de bloedgroep wordt bepaald.

Iemand die bloed wil geven kan naar een donorcentrum of een mobiele inzameling in de buurt gaan.

Nota's